

Mitigatieplan huismus

Esp 3 te Bakel

Mitigatieplan huismus Esp 3 te Bakel

In opdracht van:

Sanne de Laat

Contactpersoon:

Guido Bosmans, Crijns rentmeesters

Uitgevoerd door:

Lomans Ecoworks
Boerenkamplaan 75
5712 AB Someren

Veldwerk en rapportage:

Mien Lomans

Datum: 07-08-2020 /aangepast 20-8-2020

Inhoud

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
2. Beschrijving plangebied en beoogde ontwikkeling.....	3
3. Resultaten quickscan Flora en fauna en aanleiding opstellen mitigatieplan huismussen	4
4. Wettelijke bescherming huismus.....	5
5. Mitigerende maatregelen huismus	7
5.1 Alternatieve tijdelijke voorzieningen.....	7
5.2 Werken buiten de kwetsbare perioden.....	9
5.3 Ongeschikt maken huidige verblijfplaats.....	9
5.4 Permanente voorzieningen.....	9
6. Staat van instandhouding huismus	10
7. Geraadpleegde bronnen.....	10

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemers zijn voornemens de historische boerderij aan de Esp 3 in Bakel te renoveren. In het kader van de wet- en regelgeving voor natuur is een quickscan Flora en fauna uitgevoerd. Daarbij zijn jaar rond beschermde huismussennesten aangetroffen. Met de dakrenovatie gaan vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van huismussen verloren. Vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen zijn jaar rond beschermd op basis van de Wet natuurbescherming. Hiervoor dienen maatregelen te worden genomen om de functies van de vaste rust- en verblijfplaats in stand te houden.

2. Beschrijving plangebied en beoogde ontwikkeling

Het plangebied Esp 3 te Bakel is gelegen ten noorden van de kern Bakel gemeente Gemert- Bakel in het buitengebied. De locatie wordt omringd door open agrarisch landschap. Aan de westzijde ligt de weg Esp met tegenoverliggende coniferenkwekerij. Het plangebied bestaat uit een historische boerderij met bijgebouwen, diverse tuinen, grasveldjes, een weiland, opslag voor bouwmaterialen en een hoogstamfruitboomgaard. Er is opgaand groen aanwezig in de vorm van een rij lindebomen langs de oprijlaan, verspreid staande solitaire bomen als kers, walnoot, berk, wilg, zomereik en een onderbroken rijen zeer oude knotwilgen aan de randen van het perceel. De graslandjes, tuinen en de hoogstamboomgaard zijn omgeven met beukenhagen. Het terrein wordt geheel omheind door grachten en sloten.

Figuur 1. Overzicht plangebied (rood omlijnd) en ligging in de omgeving.
Bron: Google earth.

De beoogde ontwikkeling betreft de in pandige splitsing van de boerderij in twee woonéenheden. Daarbij wordt het riet- met pannendak gerenoveerd.

3. Resultaten quickscan Flora en fauna en aanleiding opstellen mitigatieplan huismussen

In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) is door Lomans Ecoworks op 11 mei 2020 een verkennende ecologische quickscan uitgevoerd met rapportnummer 2015. Tijdens het verkennende veldonderzoek is een kolonie huismussen aangetroffen die binnen het plangebied actief is.

Onder het pannendak aan de noord- en de zuidzijde en in een muurholte van de woonboerderij werden nesten aangetroffen. De jonge huismussen waren vanuit de nesten te horen en de ouders vlogen heen en weer met voedselpakketjes.

Onder de dakpannen van het bakhuisje zijn geen nesten van huismus aangetroffen. Onder de eerste rij dakpannen van de voor- en achtergevels van het bakhuisje is vogelschroot bevestigd zodat huismussen geen toegang hebben tot onder de pannen. De overige bijgebouwtjes zijn ongeschikt voor huismussen om te nestelen.

Het plangebied is verder onderzocht op functioneel leefgebied voor huismussen. De overige elementen welke deel uitmaken van het functionele leefgebied (groenblijvende heesters, voedsel, water en zandige plekken voor stofbadjes) bevinden zich in de directe omgeving rond de woonboerderij en het bakhuisje. Het is niet uit te sluiten dat een deel van de aanwezige kolonie ook leefgebied vindt op het erf van de dichtstbijzijnde boerderijen met groene tuinen op ruim 100 meter ten noordoosten van het plangebied.

Figuur 2. Aangetroffen huismussennesten onder het te renoveren dak van de boerderij en mannetje huismus op het dak.

Conclusie:

Uit de resultaten van de quickscan is gebleken dat drie vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van huismus aanwezig zijn onder het te renoveren dak van de boerderij.

Met de renovatiewerkzaamheden verdwijnen de vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismussen en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden.

De huismus staat vermeld op de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (RVO, 2009). De nesten van huismussen vallen onder categorie 2 van vogelnesten 'nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar'. De huismus staat tevens als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2004).

4. Wettelijke bescherming huismus

Zorgplicht

Artikel 1.11 van de Wnb stelt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Beschermingsregime Wet natuurbescherming

Vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen zijn beschermd op basis van de Vogelrichtlijn art. 3.1, lid 2, 4 en 5 van de Wet natuurbescherming. Met de renovatie van de boerderij verdwijnen vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) en worden daarbij mogelijk verbodsbepalingen overtreden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun Natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Tabel 1. Overzicht beschermingsregime met verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Bron: Wet natuurbescherming.

Niet alleen de nesten van huismussen op grond van art. § 3.1 Wnb zijn jaarrond beschermd, maar o.a. ook groene elementen in de directe omgeving zijn noodzakelijk voor een succesvolle voortplanting. Het plangebied en directe omgeving vormen functioneel leefgebied voor huismussen. Met de renovatie van de historische boerderij gaan nesten verloren. Alle groenstructuren in de directe omgeving in de vorm van wintergroenblijvende heesters en de coniferenhagen die als schuilgelegenheid en dekking dienstdoen, blijven behouden. Ook worden deze groenstructuren versterkt na de renovatie.

Mitigerende maatregelen

Door mitigerende (verzachtende) maatregelen te treffen conform de Kennisdocumenten van BIJ12 voor beschermde soorten kan voorkomen worden dat verbodsbepalingen uit de Wnb worden overtreden. In de Kennisdocumenten van BIJ12 zijn effectief bewezen maatregelen opgenomen die de functionaliteit van nest-, voortplantings- of rustplaatsen waarborgen.

Door het uitvoeren van deze maatregelen in tijd en ruimte wordt voldaan aan de zorgplicht/zorgvuldig handelen, het behoud van functionaliteit van de verblijfplaats en de waarborging van de lokale staat van instandhouding van de huismus. De verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 van Wnb worden zodoende niet overtreden. Daardoor is geen ontheffing van het bevoegd gezag noodzakelijk.

5. Mitigerende maatregelen huismus

Met dakrenovatie gaan drie nestplaatsen van de huismus verloren. Er dienen maatregelen te worden getroffen om de functies van de vaste rust- en verblijfplaats ten aller tijden in stand te houden.

5.1 Alternatieve tijdelijke voorzieningen (Behoud functionaliteit verblijfplaatsen)

Wanneer nesten verloren gaan dient gezorgd te worden voor vervangende verblijfplaatsen. Volgens het Kennisdocument Huismus moet voor elk nest dat verwijderd wordt, minimaal twee nieuwe nestplaatsen aangeboden worden zo mogelijk binnen een straal van 200 meter van het nest wat verloren gaat.

In de eerste week van juli 2020 zijn twee houten koloniekasten met elk drie nestplekken geplaatst tegen de oost- en de noordkant aan de schoorsteen van het bakhuisje. Ook is aan de voor- en achtergevel van het bakhuisje alle vogelschroot, in totaal 14 meter, onder de dakpannen verwijderd. Door deze maatregelen zullen een groot aantal huismussen tijdelijk en permanente nestgelegenheid vinden. Bij de plaatsing van de koloniekasten en het verwijderen van het vogelschroot is rekening gehouden met de voorwaarden zoals deze in het Kennisdocument beschreven staan. Huismussen hebben minimaal 3 maanden de tijd nodig om de vervangende nestplaatsen te vinden en hieraan te wennen. Tijdens deze gewenningsperiode moeten zowel het oorspronkelijke nest, als de vervangende verblijfplaatsen intact aanwezig zijn. Tijdens de laatste maand van de gewenningsperiode kan al stapsgewijs begonnen worden aan het ongeschikt maken van de oorspronkelijke locatie.

Figuur 3. Overzicht te renoveren boerderij, functioneel leefgebied huismus, te verwijderen nestlocatie en de alternatieve tijdelijke nestlocatie.

Figuur 4. Alle vogelschroot onder de zijgevels van het bakhuisje is verwijderd waardoor tijdelijke én permanente nestplekken zijn ontstaan.

Figuur 5. De geplaatste tijdelijke koloniekasten tegen de noord- en de oostkant van de schoorsteen van het bakhuisje.

De ruimtes onder de dakpannen van het bakhuisje (waar het vogelschroot verwijderd is) blijven permanent beschikbaar in de toekomst voor de huismussen om te nestelen. Deze opgeteld met de aan te brengen permanente voorzieningen in de woonboerderij na de renovatie betekent een ruime compensatie van de verloren gegane nestplekken.

5.2 Werken buiten de kwetsbare perioden (Zorgvuldig handelen, zorgplicht)

Omdat huismussen hun nest het hele jaar door gebruiken, kan geen echt gunstige periode worden aangewezen. De meest kwetsbare periode (zie fig. 7) is die van de voortplanting van maart tot en met augustus. En indien sprake is van vervolglegels kan deze periode wel doorlopen tot in september. De meest gunstige tijd om de sloopwerkzaamheden te starten ligt tussen oktober en februari. Echter dient wel rekening te worden gehouden met vriezende weer. Een periode met minimaal 3 aaneengesloten nachten met matige vorst vormt ook een kwetsbare periode. De dakrenovatie staat gepland voor februari 2021. Alle werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op huismussen moeten aantoonbaar worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van huismussen.

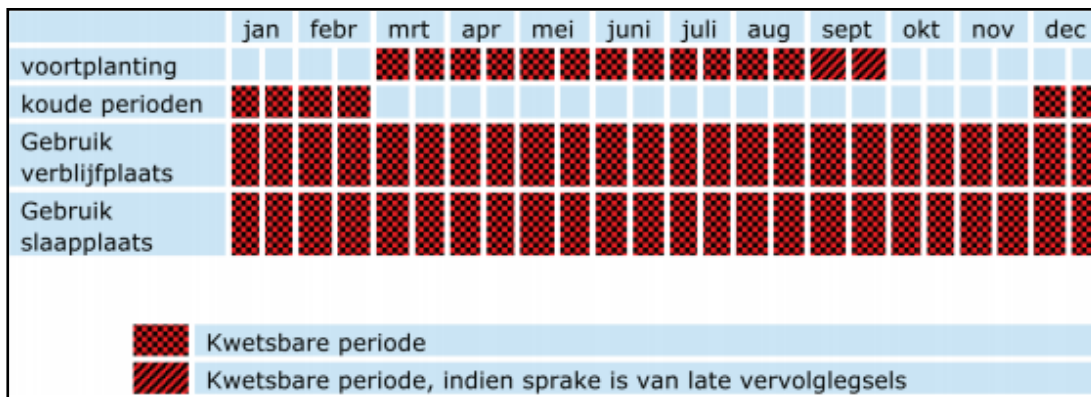

Fig 6. Op hoofdlijnen weergegeven kwetsbare perioden van de huismus.

Bron: Kennisdocument *Huisumus (Passer domesticus)*.

5.3 Ongeschikt maken huidige verblijfplaatsen (Zorgvuldig handelen, zorgplicht)

Om te voorkomen dat huismussen gewond raken of gedood worden tijdens de renovatiewerkzaamheden is het noodzakelijk dat de verblijfplaatsen onder de dakpannen vooraf ongeschikt gemaakt worden. Dit kan door de dakpannen ter plaatse te verwijderen en het nestmateriaal weghalen of de nestplek dicht te stoppen. Hierdoor wordt voorkomen dat de nesten bewoond zijn tijdens de werkzaamheden aan het dak. Het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen wordt in de periode januari 2021 uitgevoerd voor aanvang van de werkzaamheden waarbij de huismussendeskundige zal worden ingeschakeld.

5.4 Permanente voorzieningen (Behoud functionaliteit verblijfplaatsen)

Na de dakrenovatie van de woonboerderij zullen aan de noord- en de zuidgevel elk 6 meter lengte vogelvides worden aangebracht waardoor een groot aantal huismussen en ook spreeuwen permanent nestgelegenheid zullen vinden.

De tijdelijke koloniekasten aan de schoorsteen van het bakhuisje zullen niet worden verwijderd, maar blijven permanent beschikbaar en vanzelfsprekend blijven de ruimtes onder de dakpannen ook toegankelijk voor de huismussen. De vervangende permanente verblijfplaatsen kunnen de functies voor een veel groter aantal huismussen vervullen dan in de oorspronkelijke situatie.

6. Staat van instandhouding huismus

De landelijke staat van instandhouding van de huismus wordt beoordeeld als matig ongunstig (Bron: Sovon 2020). De soort wordt in het gehele land aangetroffen maar laat een dalende trend zien. Hierdoor staat de huismus op de Rode Lijst als 'gevoelig'. De huismus broedt voornamelijk in daken van gebouwen. Deze verblijfplaatsen worden jaarrond gebruikt en zijn jaarrond beschermd.

De gunstige lokale staat van instandhouding is voor de huismus binnen het project gegarandeerd. Voor iedere nestplaats (in totaal 3) van de huismus die binnen het plangebied gebied verloren gaan, zijn minimaal 2 alternatieve nestplaatsen gerealiseerd in de vorm van 2 'tijdelijke' koloniekasten met ieder 3 nestplekken én is 14 meter vogelschroot verwijderd onder de dakpannen van het bakhuisje. Door in de nieuwe situatie 6 meter vogelvides onder de zuidzijde en 6 meter vogelvides onder de eerste rijpannen van de noordzijde van de woonboerderij aan te brengen, worden een fors aantal potentiële permanente verblijfplaatsen gecreëerd.

De vervangende permanente verblijfplaatsen kunnen de functies vervullen voor een veel groter aantal huismussen dan in de oorspronkelijke situatie.

De schuilmogelijkheden en foerageergebied rond de boerderij blijven onaangetast tijdens de werkzaamheden.

Na voltooiing van de werkzaamheden wordt het plangebied verder landschappelijk ingericht met inheems groen, heesters en kruiden waardoor de functionele leefomgeving van huismussen zal worden versterkt.

Gezien bovenstaande bevindingen zijn geen effecten op de lokale populatie te verwachten en komt daarmee de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding.

7. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Kennisdocument Huismus *Passer domesticus* Versie 1.0, juli 2017 BIJ12.
- Quicksan Flora en fauna Esp 3 te Bakel, Lomans Ecoworks 11-05-2020. Projectnummer 2015.
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016.
- Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten. Leidraad natuurinclusief versterken, bouwen, renoveren en verduurzamen. Arcadis 4 februari 2019.

Websites

- www.monier.nl
- www.vivara.nl